

Copo naporinso'

Onpopinsona Copo ya'huërinso'

1 ¹Oso parti itopiquë a'nara quëmapi ya'huërin, Copo itopiso'. Inaso' noyasáchin nicaton, co manta tēhuërinhuë'. Yosë no'tēquën natēton, co manta piyapi'sa ma'sha onpotërinhuë'. ²⁻³Shonca hui'nin-pita ya'huëtërin. Canchisë quëmapi, cara sanapi. Notohuaro' pë'tahuatërin: Canchisë huaranca ohuicaro'sa', cara huaranca camiyoro'sa', a'natërâpo pasa moraro'sa', inapita pë'tahuarin. No'pa' ohuërënsopitanta toronënpitarë chachin a'natërâpo pasa ya'huëtërin. Naporahuaton piyapinënpitanta', hua'huayâtërahuë camairin. Napoaton a'napita pi'i pipirinso parti ya'huëro'sa quëran, ma'huan ma'huan inaso'.

⁴Hui'ninpitaso noya ninicatona', coshatacaiso marë' yánipërapi. Noya noya coshara acohuachinara, napopi. A'naya a'naya pëinënaquë coshatopi. A'na'ton përatërin. Ina quëran a'na ya'huëré', përataantarin. Inapopi. Nani napopiquë oshinapitanta', përapipi. ⁵Nipërapiso tahuëri'sa na'huëhuachina, Coposo tashíramiachin huënsëintarin. Ya'ipi hui'ninpita amatahuaton a'naya a'naya marë' ma'sharo'sa tëparin. Inapotahuaton oshanëna marë' ya'ipi ahuiquitërin: "Tapon a hui'nahuëpitaso', cancanëna quëran Yosë no'huitona', pinoápirinahuë'." ta'ton naporin. Nani nichicoshatopiquë naporin.

Copo nani ma'sha onporinsopita

⁶A'na tahuëri Yosëso', anquëninënpita ayontonin. Inapitarë chachin

sha'huirapirinpoaso' anquëni^a itopisonta', pa'nin. ⁷Ina nicaton Siniorori itapon: —¿Intohuaranta huë'nán? itërin.

—Itohua itohua pasoro'paquë pa'sárahue, itërin Satanasëri.

⁸—¿Piyapinëhuë Copo itopiso ni'chinan to? Co insonta paso ro'paquë ina pochin ya'huërinhuë'. Inaso no'tēquën natētonco, noyasáchin ninin. Napoaton co ma'marë tëranta', pënënacaso ya'huërinhuë'. Naporahuaton co inso tëranta', ma'sha onpotërinhuë', itaantarin Yosëri.

⁹⁻¹⁰—Co topinan natërinquënhuë'. Nani ma'sha nipachina quëmari catahuaran. Inapotëran ni'ton, notohuaro' pë'tahua ya'huëtërin. Inapoaton ma'huanin. Sa'in, hui'ninpita, ma'shanënpita, inapitanta quëmari noya a'pairan ni'ton, natërinquën. ¹¹Napoaponahuë', inta ya'ipi ya'huëtërinso osërëtëriquë'. Inapotohuatan, a'ninquëchin no'huairinquën, itaantarin Satanasëri.

¹²Naporo' Siniorori itapon:

—Inta nipachin. Nani ma'sha ya'huëtërinso', ma'sha onpotëriquë'. Inaora chachinso napoaponahuë', ama manta ma'sha onpotëquësohuë', itërin.

Napotohuachina, inaso Sinioro ya'huërin quëran pipirin.

¹³A'na tahuëri Copo hui'ninpitaso', naquëranchin coshatacaiso marë' nipëraantapi. Napoatona', paninantërinso pëinënuë noya coshatapi. ¹⁴⁻¹⁵Napoaso', Copotaquë a'nara piyapinën ta'arë'nachin canquirin. Canquirahuaton itapon:

^a1.6 Sha'huirapirinpoaso' anquëni: Iprio nananquëso', Satanasë itopi.

—¡Tororo'saquë no'pa' ohuërëasocoi, moraro'saso', ina pirayan coshatapi! A'nanaya sapioro'sa canquirahuatona', ya'ipi pë'tahua a'pairo'sa', sacatoro'sa', inapita tiquiipi. Inapotahuatona', pë'tahuanënpita quiquitërinën. ¡Casáchin cha'ërahuato sha'huita'huanquënso marë', ta'aintarahuë! itiirin.

¹⁶Inari sha'huitaso', a'na ya'huërë' piyapinën ta'ainantararin. Canquirahuaton itapon:

—¡O'cori pochin inápa quëran pën anotiimarin! Inapoaton ya'ipi ohuicanënpita tiquitërinquën. A'paina'piro'santa', tiquirin. ¡Casáchin cha'ërahuato sha'huita'huanquënso marë', ta'aintarahuë! itiintarin.

¹⁷Inarinta sha'huitaso chachin, a'na ya'huërë' piyapinën ta'ainantararin. Inarinta canquirahuaton itapon:

—¡Camiyoro'sa a'pairápiraihuë', cara huënton cartioro'sa huë'sahuatona', ahuëirinacoi! Tiquirahuatonacoi, camiyoro'sa quiquitërinën. ¡Casáchin cha'ërahuato sha'huita'huanquënso marë', ta'aintarahuë! itiintarin.

¹⁸⁻¹⁹Inarinta sha'huitaso chachin, a'na ya'huërë' piyapinën ta'ainantararin. Canquirahuaton itapon:

—¡Ya'ipi hui'nanpita paninantëranso pëinënquë coshatapirinahuë', a'nanaya panca ihuan huë'nin! Inotëro parti quëran huë'sahuaton, pëi të'yatërin. Napotohuachina ya'ipi hui'nanpita tiquitërinquën. ¡Caso cha'ërahuato sha'huita'huanquënso marë', ta'aintarahuë! itiintarin.

²⁰Naporo Coposo', co napion cancantahuaton huanirin. A'morinso osharahuaton, noyá niya'irin^b. Inaporahuaton, Yosë chinotacaso marë', isonin. Isonin quëran no'paquë huarë' monshomarahuaton:

²¹—Ipora hua'huatapo, co manta ya'huë-tërincohuë'. Chiminpatonta', co manta quëpapohuë'. Sinioro nohuanton ma'sha ya'huëtopirincohuë', ina nohuanton capa niantarin. ¡Ma noyacha Sinioroso paya! tënin. ²²Inapoaton Coposo', nani ma'sha onpoaponahuë', co Yosë no'huiton oshahuaninhuë'.

Aquë aquëtë ma'sha onporinso'

2 ¹Naquëranchin Yosëso', anquëinënnpita ayontoantararin. Satana-sënta inapitarë paantararin. ²Naporo' Siniorori itaantapon:

—¿Intohuaranta huëantarán? itërin.

—Itohua itohua pasoro'paquë pa'sárahue, itërin Satanasëri.

³—¿Piyapinëhuë Copo itopiso' ni'nan huachi? Co insonta pasoro'paquë ina pochin ya'huërinhuë'. Inaso', no'tëquën natëtonco noyasáchin ninin. Napoaton co ma'marë tëranta pënënacaso ya'huërinhuë'. Naporahuaton co inso tëranta ma'sha onpotërinhuë'. Quëma napotëranco ni'ton, ya'ipi ma'shanënpita topinan quëran ayatërahuë. Inapotopirahuë', inaso co pi'pisha tëranta nisha cancantërinhuë', itërin.

⁴Siniorori napotopirinhuë', inariso itaantapon:

—Ma'shanënpita ayatopiranhue', inaora chachinso co ma'sha onpotëranhuë ni'ton, ina pochin cancantarin.

⁵Inta inaora chachin ma'sha onpotëriquë'. Inapotohuatanso', tëhuëinchachin no'huitëinquën a'poarinquën, itërin.

⁶Naporo' Siniorori itapon:

—Inta nipachin. Ma'sha onpotëriquë'. Napoaponahuë', ama tëpaquësohue', itaantararin.

⁷Napotohuachina, inaso Sinioro ya'huërin quëran pipiantarahuaton Copo ya'huërinquë paantararin.

^b 1.20 *Niya'irin*: Ina parti ya'huëpisopitaso', pa'pi sëtohuachinara napopi.

Ina nohuanton Coposo', pa'pi chiní-quën caniori manin. Ya'ipi nonênquë ta'tasáchin ni'ton, yonito yonito toconin. ⁸Napohuachina, amoru ahuiquitopiquë pa'sahuaton huariano aipi huënsëconin. Inaquë socratë masahuaton niitërárin. ⁹Naporo' sa'ini itapon:

—Noyasáchin nicaponahuë' po'sáran ni'quëhuarë', Yosë no'huirahuaton a'poquë'. Inaporahuaton, chiminchanquë huachi, itërin.

¹⁰—¡Co'chi quëmaso' no'tëquën yonquiranhuë paya! Noya nininsopita Yosë quëtohuachinpoa', ma'parëhua'. Co noyahuë' nininsopitaso quëtohuachinpoa': ¿Co ma'pacaso ya'huërinhuë' ti? ¡Nanta mini ma'pacaso ya'huërin! itërin. Inapoaton Coposo', parisitapohanuë' ahuantërin. Co pi'pian tëranta Yosë no'huiton, oshahuaninhuë'.

Copo amiconënpitari huëcapairinso'

¹¹Coposo', cara amiconënpita ya'huë-tërin. A'naso', Irihuasë itopi. Inaso', Timan parti ya'huërin. A'nanta', Piritato itopi. Inanta', Soa parti ya'huërin. A'nanta', Sohuaro itopi. Inaso', Naamato parti ya'huërin. Copo parisitërinso' inapitanta natantatona', achinicancanacaiso marë' paapacaiso yonquipi. Huëcatona niquënanpachinara, napopináchin Copo ya'huërinquë canquipi. ¹²Aquë-ranchin notërahuatona ni'pirinahuë', inaso nishinahuën ya'norin ni'ton, co nohuitopihuë'. Noya nohuitahuatona', chiníquën na'nëtopi. Co napion ancantatona', a'mopiso oshapi. Naporahuatona amocan inápaquë ta'sapi. Inaquë chachin nisë'momotopi. Napopi. ¹³Naporahuatona', Coporë chachin

no'paquë huënsëpi. Canchisë tahuëri tashirë chachin co manta taponarahuë' napopi. Chiníquën parisitërinso' nicatona', co manta itopihuë'.

Parisitaton Copo naporinso'

3 ¹⁻²Canchisë tahuëri nani na'huë-huachina, Coposo' parisitápaton hua'huatërinso tahuëri yonquirin. Ina yonquiaton ina tahuëri no'huirin^c. Napoaton chiníquën tapon:

³“¡Tatahuë hui'narincoso tashi yonquiato,

pa'pi co noyahuë' ni'nahuë!
¡Hua'huatërahuëso tahuërinta inapochachin ni'nahuë!

⁴¡Ma'cha naporo tahuëri tashi nininhuë' paya!

Co Yosëri nohuaninhuë' naporini,
co tahuëriitonhuë'.

⁵¡Pa'pi tashirori imotërin naporini, noya noya niitonhuë'!

¡Ma'cha yaráchin chitorori i'copitërinhuë' paya!

¡Pi'ihuë nipon chiminatón a'payaninhuë' paya!

⁶¡Ma'cha tatahuë hui'narincoso tashi

tashinantërinsoari ayatërin naporini,
noya noya niitonhuë'! tënahuë.

Inaporin naporini,
¡co huachi nani pi'iquë ina tahuëri pichi'itonahuë'!

¡Co huachi nani yoquiquë tëranta yonqui'itonahuë'!

⁷¡Ma'cha naporo tashi mamahuë' co hua'huanincohuë' paya!

Inaporin naporini, co insonta noya cancanchitonhuë'.

^c 3.1-2 *Tahuëri no'huirin*: Canpo piyapinpoanta parisitohuatëhuara: “¡Ma'marëcha nanpito po'sárahüë paya!” tënëso pochin inapitanta tahuëri no'huipi.

- ⁸ Panca ya'huan marëquë
ya'huërin.
Inaso', Nipiatan itopi.
Pënotono'sari pënoitohuachi-
nara,
ina anocantopi, topi.
¡Ma'cha inapitari, naporu tashi
pënopihuë' paya!
Inapotopi naporini,
co mamahuë hua'huaintonco-
huë'.
- ⁹ ¡Ma'cha naporu tahuëririnquënta',
huënio tayora co ya'norinhuë'
paya!
¡Tahuëricasonta ninapirinuahuë'
co tahuëririnhuë' naporini,
noyata'itonhuë'!
¡Tahuërinta huënihuaninso',
co quënanpihuë' naporini,
noya noya niitonhuë'!
- ¹⁰ Co inapoatonhuë', naporu tashi
hua'huata'huaso quëtërinco
ni'ton,
pa'pi co noyahuë' ni'nahuë.
¡Ya'copirincu naporini,
co po'pin nosorochitohuë'!
- ¹¹ ¡Yo'nanquë chachin
chiminahuë' naporini, noya
niitonhuë'!
¡Mamahuë' huaisoncü chachin
chiminahuë' naporini,
noya noya niitohuë'!
- ¹² Mamahuë' huairahuatonco
tonainquë acorincü.
Inapotatonco asho'shorincü.
¡Co inapotërincohuë' naporini,
noya noya niitohuë'!
- ¹³ Naporu' chiminahuë' naporini,
yashi yashin huë'ëpiso pochin
sano cancantato chinota'itohuë'.
- ¹⁴⁻¹⁵ Iráca copirnoru'sa',
catahuarinsopita hua'ano'sa',
inapitasu', nipa'pitacaiso marë'
panca no'papiro'sa nipi.

- Hua'ano'sa nipisopitanta noto-
huaru'
oro, prata, inapita
hua'anëntopiso pëiru'saquë
yontonpi.
Inapitanta nani chiminpi ni'ton,
inapitarë'co canta', chinota'ito-
huë'.
- ¹⁶ Ana'huayaru'sasu', pa'pitopi.
Chimipia'hua hua'huatopisonta',
inapotopi.
Canta inapotërinaco naporini,
noya noya cancanchitohuë'.
- ¹⁷ Apiro'sasu', piyapi'sa yaaparisi-
topi.
Napoaponaraihuë' chiminpachi-
nara,
copi topi huachi.
Parisitápatona amipisopitanta',
chiminpachina chinotopi
huachi.
- ¹⁸ Quiraquë mapisopitanta',
sacato hua'ano'sari na'con
aparisitopi.
Napoápirinahuë' chiminpachi-
nara,
inahuanta copi topi huachi.
- ¹⁹ Chimipiro'sa ya'huëpikuësü',
ma'huano'sa
sa'ahuaru'sarë', napopináchin
ya'huërapü.
A'naquën hua'anëhuanpirina-
huënta',
inaquësü', co huachi hua'anë-
huanpihuë'.
- ²⁰ Yosë nohuanton piyapi hua'hua-
tërin.
¡Napoaponahuë', parisitacaiso
marë'
hua'huatopiso yonquiato,
co noyahuë' cancantërahuë'!
Parisitapisopitasu' chiminchi-
napi naporini,
noya noya niitonahuë'.

- 21 A'naquën parisitatoná, yachi-
minpi huachi.
Oro yonirëso pochin chimirin
nohuantopi.
¡Napotirinahuë nanpirápiso
marënta',
co noyahuë' cancantërahuë'!
22 Napoin quëran chiminpachi-
nara, pa'pitopi.
Naporó huarë' capa cancantopi
huachi.
23 Piyapinpoa Yosë
nohuanton ya'huëpirëhuahuë',
ma'sona onpocaso' co anitotë-
rinpoahuë'.
Oncorapirëso pochin acorinpoa'.
Co onpo ta'ananpichináchin-
huë', ninëhua'.
24 Co napion natanato tarëtárahue'
co capahuaso tëranta yonquirahuë'.
Na'nërápato co yamoro manin-
cohuë'.
25 Ya'ipi t'ë'huatërahuësopita,
huë'huëtërahuësopita,
inapita cantiirincó ta'a.
26 'Pi'pian tëranta chinochi,' topi-
rahuë,
co manta sano cancantërahuë'.
¿Onpoatoso' topinan parisitá-
marahuë?'
tënhahuë yonquiato.

Irihuasëri Copo pënëninso'

- 4** 1-2 Naporó' Irihuasëri Copo pënë-
naton itapon:
"Iya Copo, t'ëhuëinchachin pari-
sitáran ni'ton,
nontiinënso' co noyahuë' nata-
napon.
Napoaponahuë', naporanso
natanato,
sha'huitochina'inquën t'ënhahuë.
3-4 Quëmaso' maistro pochin
nicaton

- na'a piyapi'sa a'chintëran.
Sanpatopiso pochin cancantopi-
sopitanta',
achinicancanan.
Sëtópisopitanta noya catahuanan.
Yanitëpapisopitanta
noya nontaton achinicancanan
ni'ton, co nitëpapihuë'.
5 Inapona'piquën ni'ton,
ipora ma'sha onporanquë
chiníquën cancantëquë'.
6 Quëmaso' no'tëquën Yosë
natëran.
Inapoaton noyasáchin ninan.
Naporan nichinapon chachin,
'Yosë mini anoyataantaponco,'
tëquë'.
7 Inta yonquiriquë'. No'tëquëná-
chin natërinso pitaso',
co Yosëri ata'huantochininhuë'.
Co a'naya tëranta'.
8 Co noyahuë' nipsisopita t'ëhuën-
chinso',
napopiso marë' no'tëquën
ana'intarin.
Ma'sharaya sha'patëra,
ina nitërinso chachin manë'.
Inapochachin Yosëriso
no'tëquën i'huërëtarin.
Nani hua'qui tahuëri nicato,
ina noyá nitotërahuë'.
9 Panca ihuan pa'pachina, nani
ma'sha tapirin.
Inapochachin Yosërinta',
a'nanaya inapita no'huiton ata'-
huanarin.
10 Pa'piniro'sa përapachina a'pa-
yaninpo'.
Inapochachin co noyahuë' nipi-
sopitaso', yano'huitopi.
Napoápirinahuë', Yosëri acopi-
tapon.
Pa'piniro'sa nipanatëtatón
acopitërin.

- Inapochin inapitanta nitapon.
 11 Pa'piniro'sa
 nipanatëtohuachinara,
 co huachi mapintatonaraihuë'
 chiminpi.
 Napohuachinara,
 pa'pinia'huaro'saso' yanquëëpi.
 Inapochachin no'huitërayaro'-
 santa
 chiminpachina', hui'ninpita
 patapona'.
 12 Ina caso co nitotopirahuë' anito-
 tërinaco.
 A'nara hua'yan oshaquëra'huaya
 nontatonco sha'huitërinco.
 13 Yono tashi piyapi'sa huë'ësoi',
 huë'ëhuëquë nocorinco.
 Capayatohuatora, pa'yan
 tënahüë.
 14 Ina quëran pa'yamiatato,
 ropa ropátarahuë.
 15 Ihuan pochin
 pihui pihuirayararinco nata-
 nahüë.
 Napohuachina, na'con na'con
 a'payaninco.
 16 Ni'pirahuë', pi'pian quiró tënin
 ni'nahuë.
 Napoaporahuë', co nirayarahuë'.
 Topinan tanahuantápirinhuë',
 noninso huachi natanahuë:
 17 'Yosë marëso', co a'naya tëranta

- noyasáchin nina'pi ya'huërin-
 huë'.
 Noyápiachin cancantërinsona',
 co a'naya tëranta ya'huërinhuë'.
 18 Inápaquë camairinsopita
 ya'huëtërinso tëranta',
 pi'pian Yosëri natërin.
 Co nanitërinhuë' noyá natëcaso'.
 Anquëniro'santa', tëhuëpiso
 quënayatërin.
 19 Aquëtë huarë' piyapi'saso',
 co manta chinipihuë'.
 No'papi pëi amocanquë pëipiso
 pochin niconpi.
 No'son pochin shi'sharichiná-
 chin niconpi.
 20 Isoro'paquë nanpipiso',
 co hua'quirinhuë'.
 Hua'huatopi quëran
 chiminaquë huarë',
 a'na tahuëriíchin pochin
 hua'quirin.
 Chiminpachinara, copi tochi-
 napi.
 Co huachi insoari tëranta
 nohuanaponhuë'.
 21 Pi'shirin yashitëresö pochin
 copi taponá'.
 Co yonquínahuan nishátërasoi-
 huë',
 ta'huantapona', itërinco.
5 1 Chiníquën: 'Oo,' tëquë'.
 Taponá a'panirinën.
 ¡Catahuainquënso marë'
 co a'na anquëni tëranta ya'huë-
 rinhuë'!
 2 Co yonquinahuanhuë' nipatëra,
 no'huitomiatëré'.
 Inapohuatëra chimirin yonitë
 pochin ninë'.
 3 A'naquën piyapi'sa co noya
 yonquiaponahuë', ma'huanarin.
 Naporapirinhuë', co hua'quiya
 quëranhuë'

- ya'ipi ya'huëtërinso ata'huanta-
pona'.
- ⁴ Inapona'pi hui'ninpitaso', co
incari catahuaarinhuë'.
Coisëro'sarinta na'con na'con
ana'intoahuachina',
co inso tëranta ina marë' nonsa-
rinhuë'.
- ⁵ Sha'tërinso nitàrinso',
tanarotopisopitari pë'yapon.
Nahuano'sa huáncana ocoia-
tona', pë'yapona'.
Ma'sharáchin cancantopisopitari,
ma'shanëna noyapapona'.
Inapotatona osërëtapona'.
- ⁶ Pacatoroso' inaora paporin.
Co noyahuë' nicacasoso nipirin-
huë',
co inaora nohuanton ya'huërin-
huë'.
Inapochachin parisitacasonta
co topinan naporinhuë'.
- ⁷ Pën no'huítóhuachina,
chocaca chocaca chararin.
Inapochachin piyapinpoanta',
canpoara tëhuënënpoaquë pari-
sirëhua'.
- ⁸ Quëma pochin nisarahuë napo-
rini,
Yosëíchin tahuërëtaanta'itohuë'.
Catahuaincoso marë' ma'sha
onporahuëso',
ya'ipi sha'huichitohuë'.
⁹ Inaso', nani ma'sha pa'pi huë-
huëpiro
nininsopita ninin. ¡Na'aro
naporin!
Naporinsopita
co insonta nanitërinhuë' nitota-
caso'.
- ¹⁰ Ina nohuanton isoro'paquë
o'nanin.
Napohuachina sharo'sa nipa'-
quirin.
- ¹¹ Sano piyapiro'santa catahua-
huachina,
noya noya acorin huachi.
Sëtópisopitanta',
sëto inquitaton acapacancanin.
- ¹² A'naquën yonquínahuan ni'ton,
a'napita ma'sha onpotacaiso'
yonquipi.
Napotipirinahuë',
Yosëso yonqui yonquínahuan
ni'ton,
yonquipiso tapitarin.
Inapotohuachin,
co huachi yonquipiso chachin
nisapihuë'.
- ¹³ Yonquinahuano'saso', yamona-
topi.
Napotipirinahuë',
Yosëso yonqui yonquínahuan
ni'ton,
minsëaton atapanarin.
Piyapi'sa ma'sha onpotacaiso'
yonquipirinahuë',
Yosëri yonquipiso tapiarin.
- ¹⁴ Hua'yantëresó pochin cancanta-
tona',
tahuëri nipirinhuë', tashi
pochin pa'sapi.
Tashiri noyá i'copitërinso
pochin nisapi.
- ¹⁵ Co noyahuë' nipisopitari
sa'ahuaro'sa aparisitërin.
Napoaponahuë',
Yosëri inapita quëran nicha'ë-
sarin.
- ¹⁶ Co chinipisopitahuënta',
Yosëri catahuacaso ninapi.
Co noyahuë' nipisopitaso nipi-
rinhuë',
së'copianantatë pochin, ma'sha
onpotaton, acopitarin.
- ¹⁷ Yosë pënënaponquën po'tërinquën.
Napoaton tëhuëenchachin noya
cancantëquë'.

- Inaso', ya'ipi nanitaparin.
Ina nohuanton ma'sha onpo-
huatan,
ama no'huitéquèsuhuè'.
18 Ina nohuanton caniohuatan,
ina nohuanton chachin noya-
tapon.
Ina nohuanton parisitohuatan,
ina chachin inquitapènquèn.
19 Naquèranchin naquèranchin
huèhuèpiro
ninin quèran nicha'èsarinquèn.
Ina nohuanton co nosorotápon-
huè'.
20 Tanaro tahuèri'sa nipachin,
co chiminaponhuè'.
Quira tahuèri'santa',
co tèpaponènhuè'.
21 Yanonpinapihuachinèn,
ina pa'poyarinquèn.
Nonapitènèn ma'sha onpotochi-
náchin
nitopirinènhuè', co tè'huataran-
huè'.
22 Tanaro tahuèri'santa noya
cancantaran.
Nisha nisha ma'sha onpohua-
taonta',
noya chinitaran.
Maton ma'sharo'sa
tèranta', co tè'huataranhuè'.
23 Na'piro'santa co iminènpitaquè,
ya'copiariinquènhuè'.
Maton ma'sharo'santa paya-
pènèn.
Napoaton co sacai quèranhuè',
iminènquè sacataran.
24 Pèinènquè ya'huèpisopitanta
ma'huanapona'.
Pè'tahuanènpita pichihuatan,
co pahuanaponhuè'.
25 Pa'pi notohuaro' shiparinpita
ya'huètariinquèn.
Iminquè pacatoro ya'huèrinso

pochin na'apona'.

- 26 Sharo'sa cayahuachina, manè'.
Inapochachin quémanta',
máshoya nipiranhuè', chindirápon.
27 Nani hua'qui tahuèri
nicato inapita nitotèrahuè'.
Ya'ipi sha'huitèranquènso',
no'téquénáchin ninin.
Nani sha'huitèranquèn ni'ton,
quèmarinta tèniriquè', itèrin
Irihuasèri.

**Piyapinpoa co hua'qui
nanpiarèhuasohuè'**

14 (Irihuasèri nontohuachina,
Coposo' a'paniantarin. Toni-
tohuachina, Piritatori ya'huèrè' Copo
nontaantarin. Inanta Copori a'panian-
tarin. Ina quèran Sohuarori ya'huèrè',
Copo nontaantarin. Inanta a'panian-
tarin. Ina a'panirinso tiquiapon pochin
Yosè nontaton, tapon.)

- 1 Piyapicoiso',
sanapi quèran hua'huatatoi,
co chiniraihuè'.
Co hua'qui nanpipiraihuè',
na'con parisitèrai.
2 Yanco huèsohuatochina ahuian-
tarin.
Inapochachin piyapicointa',
a'naroáchin capa nisarai.
Hua'yanèhuèi pi'iquè,
a'naroáchin na'huèrinso pochin
ninai.
3 Ina pochinco ni'to,
jco yonquiancoso ya'huèrinhuè'!
jCo coisè pochin nitancoso
ya'huèrinhuè'!
4 Piyapicoi co a'nayacoi tèranta
noyápiachin cancantèraihuè'.
Ina pochin nininso hui'narinco
ni'ton,
nè'huètèrahuèso pochin cancan-
tèrahuè.

- ⁵ Onposona nanpica'huaiso',
quëma isoro'paquë quëtërancoi.
Chimina'huaiso nanihuachin,
co pi'pisha tëranta na'huëarin-
huë'.
- ⁶ Inapoarai ni'ton,
ama yonquicoisohuë'.
Quiyaora ya'huëatoì sano
cancanchi.
Pahuërë marë' sacatëraiso
pochin
nicatoì noya ancanchi.
- ⁷ Nara a'nëhuatëra,
papoyantacaso' ninarë'.
Papoyantohuachina na'antarin.
- ⁸ Itënso' nani a'shiitë masho.
Namënëonta chiminatón moca-
sarin nipirinhüë',
- ⁹ o'nani masápachina papotaan-
tararin.
Nasha sha'pinan nara pochin
së'pahuantarin.
- ¹⁰ Piyapiso napoaponahuë'
chiminpachina,
co aso inapoyátërarinhüë'.
¡Inapohuachina copi tochaanin!
- ¹¹ Sonoro'santa tomoitaton
yanirin.
Iro'santa inapohuachina yanirin.
Ina pochin piyapicointa chimin-
patoira,
capa nisarai.
- ¹² Napohuatoiso',
co pi'iro'të' ta'huanchátëraso-
huë',
pa'pitërinacoi quëran co ya'noa-
raihüë'.
Huë'ërai pochin ninaiso',
co capayatëraiso pochin nisa-
raihüë'.
- ¹³ Chimipiro'sa ya'huërin quëran
huënantacaso nanitërai naporini,
chiminacaso nohuanchitohüë'.
Inapoasoco, no'huitëranso
- asanorahuaton yonquianta'iton-
cohuë'.
- ¹⁴ Napoaponahuë' piyapi chimin-
pachina,
co huachi nanopiantaponhuë'.
Sontaro'saso', sirhuitopi quëran
pipicaiso' ninapi.
Nanpiantacaso ya'huërin naporini,
ina pochin canta',
nanpianta'huaso ninaitohüë'.
- ¹⁵ Tahuëri nanihuachin përaiton-
cohuë'.
Nanpiantarahuato, a'paniitën-
quënhüë'.
Quëma ninanco ni'ton,
nosoro'itoncohuë'.
- ¹⁶ Iporaso mini
oshahuanahuëso marë' ana'in-
tëranco.
Naporoso co huachi
oshanëhuë yonqui'itonhuë'.
- ¹⁷ Tëhuërahuësopita naniantaton,
ya'ipi oshanëhuë inquichitonco-
huë'.
- ¹⁸ Motopiro'sa notarintopi.
Natëtëro'santa nopoatatona',
nohuatopi.
- ¹⁹ Chiniiri na'piro'sa asoquirin.
O'naninta amocan quiquirin.
Inapochachin quëmanta',
piyapi noya ya'huëcaso nina-
rinso osëretëran.
- ²⁰ Canamiatahuaton, no'panën
quëran tël'yatëran.
Inapotohuatan, nishinahuën
ni'tahuaton pa'sarin huachi.
- ²¹ Hui'ninpita piyapi'sari noya
ni'pachina',
co nitotarinhuë'.
Taparo nitohuachinanta', co
nitotarinhuë'.
- ²² Nanpiraiquëächin iquita'huaiso',
sëtatoì co napion ancanta'huaiso',
inapita ya'huërin, itërin.

Piritato a'paniton Copo noninso'

19 (Copo tonihuachina, naquëran-chin Irihuasëri nontaantarín. Ina quëran Copori a'paniantarin. Tonitaantahuachina, naquëranchin Piritatori Copo nontaantarín.)

- ¹ Ina quëran Copori a'paniton itapon:
² “¡Tananpítatomaco copi toco huachi!
 Nontohuatamacora, cosora'-huaquë
 papitëresó pochín nitëramaco.
³ Nani na'aro no'huiramaco.
 Inapoa'toma', aparisitaramaco ni'ton, tapanco huachi.
⁴ Tëhuërahuë nicaí'ponta', co canpita na'inchitënquëma-huë'.
 Ca na'intarincoso'.
⁵ Parisitërahuëso' nicatoramaco pënënamaco:
 ‘Quiyaso' Copo quëran noya noya ninai,’ tënama'.
⁶ Tëhuë'nchachin mini Yosë po'tatonco atapaninco.
 Ma'sha pëcotanquë manëso pochín nitatonco ana'intërinco.
⁷ Natanco: ‘Tëpaarinaco mini,’ ta'to yaitosárahuë.
 Napopirahuë', co insonta a'panirincóhuë'.
 Noya coisë no'tëquën sha'huirinso pochín canta nichinaco topirahuë.
 Co insonta inapotërincohuë'.
⁸ Parisitërahuëso' ta'ananpité pochín yanitopirahuë'.
 Ira pa'copitatë pochín Yosë nitërinco.
 Co onpo ta'achináchinhuë' ninahuë.

- Iranëhuë, tashiri noyá i'copitërinso pochín acotërinco.
⁹ Ya'ipi ma'shanëhuë matërinco.
 Piyapi'sa noya ni'pirinacóhuë', ina nohuanton ma'sha onporahuë ni'ton,
 co huachi të'huatërinacóhuë'.
¹⁰ Na'pi pëi ohuatëresó pochín nitërinco.
 Nara itëquën quëran huarë', ocoihuachinara co huachi paporinhuë'.
 Inapochachin canta', co huachi noya ya'huëca'huaso ninarahuë'.
¹¹ Panpëtë i'chinpitéresó pochín no'huitonco inimicotërinco.
¹² Ya'ipi sontaronënpita a'paimaton,
 inapita quëran aparisitatë pochín nitërinco.
 Tancapitahuatonaco ahuëinacoso marë'
 noyá niacopiso pochín nitërinaco.
¹³ Quëmopinëhuëpita, amiconëhuëpita,
 inapitanta Yosë po'tërinco ni'ton, ta'ananpirinaco.
 Nisha pochín nitatonco napotërinaco.
¹⁴ Quëmopinëhuëpita, amiconëhuëpita,
 inapitanta a'porinaco.
¹⁵ Yáni'ninacosopitanta', naniantërinaco.
 Piyapinëhuëpita sanapi'sa nipisopitanta', nishapotërinaco.
 Camaihuatora, co huachi natërinacóhuë'.
¹⁶ Piyapinëhuë camaihuatora, co manta natërincohuë'.
 Nontápirahuë tëranta co natërincohuë'.

- ¹⁷ Sa'ahuë tēranta ya'carihuatora,
no'huiconinco.
Ina mamaquëranchin ninaiso-
pitanta
amirotërinaco.
- ¹⁸ Hua'huaro'sa quëran huarë'
tëhuaconinaco.
Huënsërahuë quëran huanihua-
tora,
no'huirinaco.
- ¹⁹ Noyá payarinacosopita, nosoro-
rahuësopita,
inapita quëran huarë' imicotë-
rinaco.
- ²⁰ Nansëyaráchin nicato
nani yacanara'piarinco nata-
nahuë.
Inapoato parisi quëran nanpiá-
rahuë.
- ²¹ Canpitaso amiconëhuëpitan-
quëma' ni'toma',
nosoroco topirahuë.
Ahuëatë niquitërëso pochin
Yosë nitatonco,
pa'pi aparisitërinco ni'ton,
naporahuë.
- ²² Yosë aparisarincoso', nani'in.
¡Ama canpi canpitanta aparisi-
tocosohuë'!
Tananpitoco huachi.
¡Nani na'aro quëtëtë pochin
nitëramaco!

**Amiconënpita nontaton
Copori tonitërinso'**

31 (Cara amiconënpitari chachin
cara cararo Copo nontopi. Nani
nontopiquë inarinta a'panira'piarin.)
Toninamën a'panitaton tapon:

- ¹ 'Yoscoarë' co nano'sa tēranta
noyaca'huaso ya'huërinhuë', ta'to
Yosë sha'huitërahuë.
- ² Napopirahuë tēranta', sanapi'sa
noyarahuë naporini,

- Yosë ya'ipi nanitaparinsó' inápa
quëran ana'inchitoncohuë'.
- ³ ¡Co noyahuë' nicatona osha-
huanpisopita,
Yosëri co noyahuë' ni'nin!
⁴ ¡Yosëso ya'ipi naporahuëso'
ni'sárinco!
¡Iratato onpo achisona pa'na-
huësonta', nitotërin!
⁵⁻⁶ Co noyahuë' yonquiato ma'sona
nipatoso',
Yosë noya coisë pochin ni'ton,
no'tëquën sha'huin.
Insosona yanonpintohuatoso',
pë'tënanquë pë'tënëso pochin
nitatonco tantiainco.
Inapotohuachinco,
co manta onporahuësóhuë' nito-
tarin.
- ⁷ Noyasáchin ninahuë quëran
pëshonahuë, ma'sharáchin
yonquirahuë,
ihuatërahuë, inaporahuë nipa-
chinso',
- ⁸ Yosë chachin ana'inchinco.
A'napitari sha'tërahuëso ca'ina'.
Sha'tërahuësopita
itëquën quëran huarë' ya'ipi
huinquichina'.
- ⁹⁻¹⁰ Sa'ahuëso', sa'ahuë ni'ton, noya-
rahuë.
So'yahuan noyato yamonshito-
huatoso',
Yosë ana'inchinco.
A'na quëmapiri sa'ahuënta
hua'anëchin.
Niyacaparaiso' capini sa'in
nëhuërápato',
nisharo'sari sa'ahuënta monshi-
china'.
- ¹¹ Ina pochin ninahuë nipatoso',
pa'pi co noyahuë' niitohuë'.
Coisëro'santa', no'tëquën ana'in-
tiinacoso ya'huëitonhuë'.

- 12 Pënso' ya'ipi ahuiquitërin.
So'yahuan monshitërahuë napo-
rini,
ina pochin canta',
ya'ipi ma'shanëhuëpita
Siniorori ata'huanchitonhuë'.
- 13-14 Piyapinëhuëpita apahuantëra-
huëso marë'
natanpachinacora,
nohuantopiso' no'tëquën acotë-
rahuë.
Co'so' inapotërahuë naporini,
Coisë pochin nicaton
Yosë yaana'intohuachinco,
jco onporonta chinichitohuë'!
Naporahuëso marë' natanpa-
chinconta',
jco onpo a'panicaso nanichito-
huë'!
- 15 Ina Yosërächin nohuanton
mamanpoa hua'huaninpoa'.
Piyapinëhuëpitarë'co
napopináchin ananpirinco.
- 16 Popriyaro'sa pahuantohuachi-
nara,
catahuarahuë.
Quëyorono'santa tanarin ni'pa-
tora,
a'carahuë.
Co tana natanacaiso' nohuantë-
rahuë'.
- 17 Sa'ahuario'santa nosoroato ichi-
coshatërahuë.
- 18 Inapitaso' hui'nahuëpita
pochin nicato napotërahuë.
Quëyorono'santa pa'poya'-
huaso',
co naniantërahuë'.
- 19-20 A'naquën a'mocaiso pahuan-
tërin ni'ton,
sëhuëni canachináchin nipi.
A'naquëonta popriyatatona', co
manta
a'mocaiso ya'huëtöpihuë'.
- Napopiso' ni'patora, a'mocaiso
quëtërahuë.
Ohuicanëhuëpita anporonën
quëran
huaita ocoipiquë a'mocaiso
anitato,
a'motërahuë.
Inapotërahuësopitaso':
'Yosparinquën,' yáitërinaco.
- 21 Co onporo tëranta sa'ahuario'sa
no'huito,
ma'sha onpota'huaso' sha'huitë-
rahuë.
'Coisëro'sa noya nicatonaco, co
ana'intaponacohuë',
tëcaporahuë tëranta Yosë
të'huatato co inapotërahuë'.
- 22 Inapita naporahuëso', co no'të-
quën nipachinsohuë',
tanpaquëhuëpita ya'qui'in.
Shorancanëhuëpitahuë nipon,
noshitëchin.
- 23 'Co noyahuë' nipato,
Yosë chini chiniquën nanan-
taton nanitërin ana'intiin-
coso'.
Inapotohuachinco co ahuantä-
rahuë',
ta'to, noyasáchin ninahuë.
- 24 'Oro, coriqui, inapita ya'huëtë-
rinco ni'ton,
noya ya'huëápo,' co ténahuë'.
- 25 A'naquën notohuario' ma'sha
ya'huëtöhuachinara, noya
cancantöpi.
Caso co onporo tëranta ina
pochin yonquirahuë'.
Na'con coriqui canapirahuë
tëranta', co naporahuë'.
- 26 Pi'i noyápiachin a'pinin
ni'nahuë.
Yoquinta pa'yápiro ya'norin.
- 27 Napopirinahuë',
co po'oana quëran tëranta

- inapita mosharahuë.
 Co imirahuë tēranta apinoto
 inapita mosharahuë.
- ²⁸ Inapoato co noyahuë' ninahuë
 naporini,
 no'téquën ana'intiincoso
 ya'huëitonhuë'.
 Yoséichin inápaquë ya'huëpirin-
 huë',
 'na'a yoséro'sa ya'huërin,'
 tēnëso pochin niitohuë'.
- ²⁹ Inimiconëhuëpita ma'sha onpo-
 huachinara,
 co onporo tēranta noya cancan-
 tērahuë'.
 A'napitarihuë nipon ma'sha
 onpotohuachinara,
 sëtëyarahuë.
- ³⁰ Co onporo tēranta inapita
 co noyahuë' yonquirapito
 no'huirahuë':
 'Ma'cha chiminaton copi tocha-
 ninhuë' paya,'
 co tēnahuë'.
- ³¹ Piyapinëhuëpita nonpachinara,
 napopi:
 'Copo pëinënquë huë'ëpatopiso-
 pitaso',
 naní quëran noya coshatopi,' topi.
- ³² Nisharo'santa',
 pëinëhuëquë huë'ëcaiso marë'
 përarahuë.
 Co cachiquë huë'ëcaiso nohuan-
 tērahuë'.
- ³³ A'naquënso', tēhuëaponaraihuë':
 'Co tēhuëraihuë', toconpi.
 Caso nipirinhüë', tēhuërahuëso-
 pita co po'orahuë'.
 Co onporonta po'oana quëran
 co noyahuë' ninahuë'.
- ³⁴ A'naquënso', piyapi'sari noya
 ni'caiso marë'
 co noyahuë' nipirinhüë', co
 manta itopihuë'.

- Caso nipirinhüë', co naporahuë'.
 Quëmopinëhuëpita tēranta co
 noyahuë' nipachinara,
 no'téquën pënënahüë.
- ³⁵⁻³⁶ ¡Ma'cha naporahuëso'
 insha tēranta natërincohuë
 paya!
 Naporahuësopitaso',
 nani ninshitato huirmarahüëso
 pochin acorahuë'.
 Napopirahuë', co natëramaco-
 huë'.
 Co natëpiramacohüë', Yosëso
 ya'ipi nanitaparín.
 Ina tēhuënchinso' ya'ipi nanpi-
 rahuëso' nitotaton,
 no'téquën sha'huëarin tēnahuë'.
 Canpitaso': 'Co noyahuë' ninan,'
 itëramaco.
 Naporamaso nani ninshita-
 toma',
 coisëquë a'noramaso pochin
 nipiramahuë',
 co manta tapana'huaso ya'huë-
 rinhuë'.
 Ninshitëramaso
 noya nicato yancorëso pochin
 nitarahuë.
 Caso no'téquën nonato napoa-
 rahuë.
 Canpitaso nipirinhüë', tēhuë
 tantiatomaco
 naporama ni'ton, napoarahuë.
³⁷ Ya'ipi naporahuësopita, Yosë
 sha'huitarahüë'.
 Hua'an co tēhuëatonhuë',
 co manta Yosë po'otërinhuë'.
 Ina pochin canta', Yosë
 ya'cariapo.
³⁸ No'panëhuënta
 no'téquën achinotërahuë ni'ton,
 co na'nëton, sha'huëirapiatë
 pochin nitiincoso ya'huërin-
 hüë'.

³⁹⁻⁴⁰ Napoaporahuë!, iminënaquë sha-
topisopita nitërinsò' ihuahuato,
Yosë nohuanton no'panëhuëquë
trico ya'huërënamën,
nahuano'saráchin papoin.
Imin camayoro'santa topinan
quëran asacatohuato,
Sipata ya'huërënamënta!, paca-
torora papo'in," ténin Copo.
Inapochin Copo, amiconënpita a'pa-
nirinsò!, tiquirin.

**Yosëri chachin Copo
no'tëquën ayonquirinsò'**

38 (Coposo' cara aminconën-
pita chachin a'panira'piaton
acopitëra'piarin. Naporo' a'na hui'napí
ya'huërë!, noantarin. Cara chachin Copo
amiconënpita pënënin. Copori acopi-
tëra'piarinsò marë' pënëna'piarin. Ina
quëran Copo ya'huërë tahuërëtahuaton,
pënënin. Chiniquën pënënpirinhüë!,
inaso co insoari tëranta a'panirinhüë!.)

¹ Naporo' Siniórori chachin panca
ihuan quëran, Copo nontërin:

² "Chiniquën nanantërahuëso', co
no'tëquën nitotatonhuë!,
¡co manta nitotëransohüë
pochin quëmaso' nonan!

³ Iporaso chiniquën cancantë-
ransò!, a'notoco ni'i.

Natanpatënquën: ¡A'paniconá!

⁴ Isoro'pa' ya'huëcaso marë'
simintonën pochin nininsò'
acoasoco,
¿insëquëta naporo quëmaso'
nisaran?

¡Na'con nitotërahuë!' tënan
ni'quëhuarë!,

¡Sha'huitoco insëquësona
naporo nisaransò'!

⁵ Inso napapisona isoro'pa'
acocasò!, ¿inta ina
yonquirin?

¿Inso pichinantona'pírta pichi-
nantërin?

⁶ Isoro'pa' achinicaso marë'
¿maquëta simintonën
acotopi?

Noya noya na'pinën nininsò!,
¿macarita acotërin?

¡Cari mini inapita acotërahuë!

⁷ Tahuëri ya'cari tayloraro'sa
ya'nopiso!,

piyapi'sa pochin cantasoi!, cari
inapita acotërahuë.

Anquëninëhuëpitanta capa
cancantasoi!, acotërahuë.

⁸ A'shin yo'namën quëran
hua'huasha pipirin.

Inapochachin marënta!, acoporo
quëran pipirin.

Ama ta'huëaton isoro'pa' imota-
caso marëhuë!,

¡cari ya'coananën oncotëresò
pochin nitërahuë!

⁹ Canopia'huaso!, so'nashitëquë
so'quëtëré!

Inapochachin marënta so'quë-
tëresò pochin nitamarë!,
chitoro acotërahuë.

¹⁰ Insëquësona marë nanicaso!,
cari acotërahuë.

Ya'coananën niahuitëresò
pochin nitërahuë.

Ama ina aquëtë pacacasò marë-
huë! napotërahuë.

¹¹ Marë camaiato sha'huitërahuë:
'Isëquë huarë' naniaran.

Isëransò co na'huëaranhuë!
Co'sacainënpita, co panoro-
huanhuë pa'piso pochin
huë'pi.

Yonsaiquë huëncahuachina
sanoapona huachi,' itërahuë.

¹² Huënihuantacasò camaihuatana:
¡Co onporonta natëarinquën-
huë'!

- ¡Co quëma nohuanton tahuëri-
rinhuë'!
- ¹³ Pi'iso', ya'ipi parti a'pinin.
A'pinpachina, co noyahuë' nipi-
sopita na'pipi.
¡Co quëma camaitëran quëran
a'pininhuë'!
- ¹⁴ Nisha sichoquë chipiro' sichoto-
huatëra,
a'naroáchin nonanpiso' ya'norin.
Inapochachin pi'i a'pinpachina
motopiro'sa ya'norin.
Anconën quëran a'shitopinan
a'morëso pochin
isoro'pa' ya'norin.
- ¹⁵ Co noyahuë' nipsisopitaso',
pi'i a'pininso të'huatopi.
Napohuachina,
piyapi'sa ma'sha onpotacaiso' co
huachi nanitopihuë'.
- ¹⁶ Acoporo quëran marë pipirinsó',
co insonta ni'chininhuë'.
¡Co quëmanta ni'nanhüë'!
- ¹⁷ Piyapi'sa chiminpachinara,
tashinanquë pa'sahuatona
ya'huëpi.
¡Inaquë ya'conpitaëchin co
quëmaso ni'chinanhüë'!
- ¹⁸ Isoro'pa' onpo mitrosóna panca-
natërinso',
co quëmaso' nitotëranhuë'.
Ya'ipi nitotëranso pochin nonan
ni'quëhuarë':
¡Inta ina sha'huitérico!
- ¹⁹ Tahuëri, tashi', inapita
niquë niquë taparahuë.
¡Insëquësona taparahuëso',
co quëmaso' nitotëranhuë'!
- ²⁰ Tahuërihuachina ya'ipi parti
a'pinin.
Tashihuachinanta', ya'ipi parti
tashirin.
¡Ca nitotërahuë quëran inapi-
tanta',
- sacatoro'sa niya'huërëtopiso
pochin nipi!
- ²¹ Iráca nasitaton nitotëresó pochin
nonan ni'quëhuarë':
¡Nani ipora ya'ipi inapita nito-
tëran!
- ²² Ocai', ocai tachitërinso',
inapitaso taparahuëquë
ya'huëárin.
Inapita taparahuëquë:
¡Co onporonta quëmaso' ni'co-
nanhuë'!
- ²³ Quira nicatona piyapi'sa niapa-
risitopi.
Napohuachinara,
ca nohuanton ocai anotohua-
china, copi topi.
- ²⁴ O'cori huënsha', topachina
niosërarin.
Inapoaton ira pochin pa'tërin.
¡Ina pa'tërinso', co quëmaso'
nohuitëranhuë'!
- Pi'i pipirinsó parti quëran ihuan
huëcaton,
ya'ipi isoro'paquë yanquëërin.
¡Onpo pa'ninsona co quëmaso'
nitotëranhuë'!
- ²⁵ No'pa' cashahuatëra, i'sha
pa'irinsó pochin,
panca o'naonta canquirin.
Huiraitohuachinanta', ira huë'-
shitë pochin ninin.
Incarisona inapita ira a'notatë
pochin nitërinso',
¡co quëma nitotëranhuë'!
- ²⁶ Cari mini inapita ira a'notëresó
pochin nitërahuë.
Inotëro parti o'nanacaso marë'
napotërahuë.
Inaquëso co piyapi ya'huëpirin-
huë', ca nohuanton o'nanapon.
- ²⁷ Ca nohuanton o'nanpachina,
tomaro'të nipirinhüë', panpa-
toro papopon.

- 28 O'nan, poroncayo', inapitaso',
co piyapi'sa pochin pa'pina
ya'huëtopihuë'.
¡Ca nohuanton inapitaso
ya'huëpi!
- 29 Ocai', i' tachitërinso', inapitaso
co piyapi pochin a'shina ya'huë-
topihuë'.
¡Ca nohuanton inapitaso
ya'huëpi!
- 30 I'shanta sëhuëinquë na'pi pochin
tachitërin.
Inapoaton marë aipinta', tachi-
tërin.
¡Ca nohuanton inapitanta
napopi!
- 31 Tayoraro'sa huënton Priyatisë
itopiquëso',
tayoraro'sa sësëshin yamopi.
Orion itopiquëso^d nipirihuë',
tayoraro'sa aquë aquë ya'nopi.
¡Ca nohuanton inapitanta
inapopi!
- 32 Huëniosos', a'cayan ya'norin.
¡Ca nohuanton inanta naporin!
Tocani paya^e itopisoso' tahuëri-
nëinquë ya'norin.
Tocania'hua itopisonta^e naporin.
¡Co quëma nohuanton ya'nopi-
huë'!
- 33 Tayoraro'saso pi'iro'tëquë,
camaipinan pochin pa'sapi.
¡Co quëmari camairan quëran
napoapihuë'!
¡Napoaton co quëma nohuanton
isoro'pa a'pintopihuë'!
- 34 Cari chitoro camaihuatora,
o'nan anotërin.
Quëmaso' o'nanacaso marë'
camaihuatan,

- ¡co onporo natëarinquënhuë'!
- 35 O'cori camaihuatora, nohuantë-
rahuëquë pa'sarin.
¡Quëmariso' camaihuatan, co
onporo natëarinquënhuë'!
- 36 Yo'huin tamë, hua'antë', inapi-
taso
yonquínahuan pochin nipi.
Co quëmari ina pochin acoran-
huë'.
- 37-38 Onposona chitoro ya'huërinso',
¿inta nanitërin pichicaso'?
No'pa' yaniton huëncharopa-
china,
ina shiplotacaso marë':
¿Inta nohuanton inápa quëran
o'nan anotërin?
- 39 Pa'pini' payaro'sa hua'huinpita
a'cacaiso marë'
cari mapinën yonítërahuë'.
Napotohuatëra, amiaquë huarë'
ca'pi.
Co quëmari mapinën yonítëran-
huë'.
- 40 Ya'huërinquëhuë nipon, niqui-
huinanquëhuë nipon,
mapintacaiso marë' ya'choran-
tapi.
Ma'sha na'huëhuachina,
pashita'patona', tëpaquë huarë',
nitopi.
- 41 Itatana'huaro'sa tanahuachina
noncaropi.
A'shinari a'cacaiso marë' ma'sha
yoní'pachinara,
cari quëtërahuë'.
¡Co quëmari quëtëranhuë'!
- 39** ¹Tanan chiporo'sa onporo-
sona hua'huatopiso',
¡co quëma nitotëranhuë'!

^d38.31 *Orionso'*: Tayoraro'sa huënton ina pochin nohuitopi. ^e38.32 *Tocani paya itopisoso'*: Tayoraro'sa huënton ina pochin nohuitopi. ^e38.32 *Tocania'huaso'*: Tayoraro'sa huënton ina pochin nohuitopi.

Yo payaro'santa huairinso',
 ¡co quëmaso' ni'nanhuë'!
² Onpo yoqui quëransona inapita
 hua'huatopiso',
 ¡co quëmaso' nitotëranhuë'!
³ Monconpirahuatona tanpachinara,
 hua'huina hua'huatapi.
⁴ Ina quëran chinirahuatona',
 so'sorapi.
 Ca'mëtatona a'shinpachinara,
 a'shina patopi huachi.
⁵ Tanan moraso',
 co camaipinanhue ya'huërin.
 ¿Incarita inapo ya'huëcaso
 quëtërin?
 ¡Cari quëtërahuë inapo ya'huë-
 caso'!
⁶ Inotëro parti ya'huëcaso marë'
 acorahuë.
 Co ma'sha noyatërinquëhuë',
 ya'huërin.
⁷ Ninanoquë noncaropiso', co
 costarinhuë'.
 Pë'pëto camayori,
 moranënpita no'huirë'nachin
 quëparin.
 Ina pochin quëpacaiso', co
 costarinhuë'.
⁸ Pasto yoniton motopia'huaro'sa
 pa'tërin.
 Ma'sha huëron tëranta
 canomëtërinso', capacaso marë'
 yonirin.
⁹ Tanan ohuacaso', topinan
 ya'huërin.
 Camaihuatan:
 ¡Co onporo natëarinquënhuë'!
 Ohuacanënpita huë'ërinquë: ¡Co
 onporo huë'ësarinhue'!
¹⁰ 'Toronëhuë'rë' sacachin,' ta'ton,
 no'panën ohuërecaso marë'
 camaihuatan,

¡co onporo inaso' sacatapon-
 huë'!
¹¹ Chiníquën ni'ton, catahuain-
 quënso marë' camaihuatan,
 ¡co onporo catahuaponquën-
 huë'!
¹² Shanënpita mananquë camai-
 huatan,
 to'norapiso' yontonacaso marë'
 camaihuatan,
 ¡co onporo inaso' natëarinquën-
 huë'!
¹³ Apistro^f itopiso inairaso',
 capa cancantaton porin porin-
 tarin.
 Napoaponahuë', co cayoquën
 nosororinhue'.
¹⁴ Inotëroquë huairahuaton patërin.
 Pi'iri pi'cahuachina hua'huin
 taranin huachi.
¹⁵ 'Piyapi'sari i'natapona nimara,'
 co tëninhue'.
 Ma'sharo'sarihuë nipon to'poita-
 caiso', co yonquirinhue'.
¹⁶ Nisha'hua pochin hua'huinpita
 nitërin.
 Huaiton sacai nicaponahuë', co
 a'pairinhue'.
¹⁷ Cari inaso ina pochin ninahuë.
 Co onpopin yonquinahuanhuë',
 acorahuë.
¹⁸ Napoaponahuë' huanirahuaton
 ta'ahuachina,
 co cahuarioquë tëranta icanto-
 chináchinhue' ninin.
¹⁹ Cahuarioso', chini chiníquën.
 Onquironënnquë tanónën anporo
 panshinin.
 ¡Co quëmari ina pochin acoran-
 huë'!
²⁰ Niihuachina, sëquë'rë pochin
 ninin.

^f39.13 *Apistroso'*: Panca inaira masho. Ya'ipi anpiantëhuano'sa quëran panca panca ninin.

- Nocantëreso pochin nanamën
airintërin.
Napohuachina të'huatoro'
natanpi.
¡Co quëma nohuanton cahuario
naporinhuë'!
- ²¹ Ahuëtacaiso marë' quëpahua-
chinara,
tanpaquën quëran no'pa' ihua
ihuátarin.
Co panorohuanhuë', niahuëa-
piquë ta'arin.
- ²² Huëhuëpiro nininquë pa'sapo-
naraihuë',
co manta të'huapihuë'.
Sontaro'saso' sahuënihuansá-
chin nipirinahuë',
co manta të'huatopihuë'.
- ²³ Cahuarioquë pa'pachinara,
pë'chinan shinërë tapapiso',
irinarin.
Nansanëna', nansa'huanëna',
inaquëpita nitë'yanantohuachi-
nara,
a'pin a'pinchararin.
Ina tëranta nipirinhaüë', co
të'huatopihuë'.
- ²⁴ Ahuëtacaiso marë' tronpita
pihuihuachinara,
inahua'ton yaquëchitopi.
Pashitópachinara, a'naroáchin
inimicoro'sa nisapaiquë
canconpi.
Mapintono'sa tanatona',
a'naroáchin mapinëna pë'yapiso
pochin
co osharapihuë' inimicoro'sa
nisapaiquë canconacaiso'.
- ²⁵ Tronpita pihuiyapiso' natanaton,
a'panitërëso pochin ninin.
Ina pochin nicaton, na'në
na'néchararin.
Aquëran inimicoro'sa imëpiso
pochin ninin.

Hua'ano'sa camaitopiso', natanin.
Niahuëatona noncaropisonta',
natanin.

- ²⁶ Cocoitë', míso yanponin.
Yanpon topachina sor parti
no'tëërin.
¡Co quëmari nitotaton, inapo-
caso a'chintëranhuë'!
- ²⁷ Panca oniaonta', inápa cari
nininquë
pë'pëtën acorahuaton hua'hua-
tërin.
¡Co quëmari inaquë hua'huata-
caso camairanhuë'!
- ²⁸ Inaso', tahuëri tashirë chachin
inaporinquë ya'huërin.
Noyá niacorapipiquë pochin
ya'huërin.
- ²⁹ Inatohua quëran yonquitaton,
ma'sharo'sa macacaso marë'
quënanin.
- ³⁰ Hua'huinpitaso', huënai' pa'yatopi.
Ma'sha chimininquë panca
onianso' co pahuaninhuë'.
- 40** ¹⁻² Caso ya'ipi nanitapato
inapita nipirahuë',
¿coisëquë niquëpapiso pochin
yanitëranco ti?
¿Ipora huanta nohuantëran
a'paniancoso'?" itërin Yosëri
Copo nontaton. Napotohua-
china inariso':
- ³⁻⁴ "¡Caso co ina pochin nona'huaso
nipirahuë', naporahuë'
Iporaso' co huachi yanonahuë'.
⁵ Nani na'aro nonahuë'.
Co huachi aquëtë yanonahuë',"
itërin Copori.

**Naquëranchin Copo,
Siniorori nataantarinsó'**

⁶ Copo napohuachina, naquëran-
chin panca ihuan quëran Siniorori
nontaantarin:

- 7 “Naquëranchin chiníquën
cancantaton nontaantaco.
Nataantahuatënquën a'panian-
taco.
- 8 ‘Sinioroso' topinan quëran ana'in-
tatonco tëhuërin,' tënan.
Napoaton quëmaso', co manta
tëhuëransohuë pochin
ya'noran.
- 9 ¡Quëmaso' co ca pochin chiní-
quën nanantëranhuë'!
Caso nonpatora, huira pochin
ya'canin nonahuëso'.
¡Quëmaso nonpatana, co ina
pochin nonanso ya'caninhuë'!
- 10 Chiníquën nanantona'pi
hua'anso', noyápiachin nita-
parin.
Ina pochin nitapahuatan:
‘Coposo' ya'ipiya quëran chini
chiníquën nanantërin,' tosapi.
- 11 Inaporahuaton nocantoro'sa
atapanquë'.
Pa'pi chiníquën no'huitaton
napotëquë'.
- 12 Tëmën mapachinara i'poitopi.
Co noyahuë' nipisopita quëma-
rinta',
i'poitatë pochin ana'intëquë'.
Topinan ni'sharapiranhuë',
paira nohuaatërinso pochin niina'.
- 13 Ya'ipi inapita no'paquë pa'pitë-
rëso pochin nitëquë'.
Chimipiro'saso', oncorapipiso
pochin nitopi.
Inapochachin quëmanta inapita
oncorapiquë'.
- 14 Napohuatan tëhuënchinso',
carionta natëaranquën:
‘Tëhuënhachinchi chiníquën
nanantaton canatërin paya,'
tëcapo.
- 15 Piimoto itopisoso', panca masho.
Toro pochin pasto ca'nin.
Inanta cari acorahuë.
Quëma acoranquënso poch-
achin acorahuë.
- 16 Pishanpiranën pa'pi chiníquën.
Chiníquën ni'ton,
ocapironënpita to'mo to'moto-
conin.
- 17 Huinamënso', nonara pochin
tarítón.
Nantë ipatënpitanta', nia'-
sonto nia'sonto toconin.
- 18 Nansëquënpitanta', sha'pi
hua'na topo pochin niconin.
Hua'namia hua'nanan pochin
pa'huëtërin.
- 19 Ya'ipi ma'sharo'sa ninahuë quëran
ina noya noya acorahuë.
Cariáchin acorahuë ni'ton, nani-
tërahuë tëpa'huaso'.
- 20 Motopiro'saquë, tanan ma'sha-
ro'sa ya'nipipi.
Inaquë panpatoro yoniton
coshatërin.
- 21 Tancoroanaquë quëhuënin.
Piquiraroanaquë na'pirin.
- 22 Tancoroanaquë na'irin.
I' yonsan aramo nararo'sari
tahuirapitërin.
- 23 I' pamatohuachina co aso
të'huatërinhuë'.
Panca paquüitahuaton
nanamëntaquëchin icantopi-
rinhuë tëranta',
co manta tëninhuë'.
- 24 Noninquë tonpoanantaton
ocoshorayacaso',
¡co insonta nanitarinhuë'!
- 41** ¹⁻²A'na ma'shanta', ina pochin
marëquë acorahuë.
Inaso', nipiatan^g itopi.

^g41.1-2 *Nipiatan*: Inaso ma'sha, mato taya pochin niponahuë', panca panca ninin.

- ¡Inaso!, co pi'pian tēranta
 yo'nanaquē oshicamaso nanita-
 ranhuē!
 Noninquē tonpoanantacaso!,
 i'naraquē a'tēncohuiratēta-
 caso!,
 inapotacaso!, ¡co onporonta
 nanitaranhuē!
³ Mapatan, co noyasha nontarin-
 quēnhuē!
 'Nosoroatonco a'paco pa'i,' co
 itarinquēnhuē!
⁴ Yatēparahuataonta: 'Ama tēpa-
 cosohuē!,
 chiminaquē huarē! quēma piya-
 pinēn nisarahuē,'
 ¡co itarinquēnhuē!
⁵ Inaira ya'nipitērē!
 ¡Co inarē!quēnsō!, ya'nipicaso
 nanitaranhuē!
 Piyapinēnpita sanapi nipiso
 costacaiso marē!
 ¡co a'sonconotahuaton quēpata-
 ponhuē!
⁶ Ca'nan tēpahuatēra, anpira-
 huatē a'catērē!
 Inaso!: ¡Co onporonta inapota-
 ranhuē!
 Panca ca'nanso!, yaquiatē
 pa'anē!
 Inaso!: ¡Co inapotaton pa'ana'pi-
 ro'sa pa'antaranhuē!
⁷ Pē'chinkanquē ma'sha inanpa-
 tēra, pápi papitarē!
 Arponquēnta motēn ohuanto-
 huatēra, tēparē!
 Inaso!: ¡Co onporonta napota-
 ranhuē!
⁸ Inta macaton tēniriquē!
 Inaso! chinitarinquēn ni'ton,
 ¡co catoro macamaso yonquia-
 ranhuē!
⁹ Inaso! topinan ni'sharapirinahuē!,
 pa'yani tēpa tēparapon.
- ¹⁰ Insoari tēranta apipachin, inaso
 no'huitarin.
 ¡Napoaton co insonta ina
 apicaso yonquiarinhuē!
¹¹ Insoariso ina apipachin,
 ¡co onporonta ina canaarinhuē!
¹² Onpopinsona nipiatan nininso!,
 sha'huitochina'inquēn:
 Nantēn quēran huarē! pa'pi
 chinirin.
 ¡Co inso ma'shari tēranta!,
 chinirinso icantērinhuē!
¹³ Sha'huētēnsō! pa'pi tarítōn.
 Cato ya'huiri sha'huētētērin.
 ¡Co incari tēranta ina i'soarinhue!
¹⁴ Natēquēnpita paira pochin
 panshinin.
 Pa'pi huēhuēpiro ni'ton,
 ¡co incari tēranta nanitarinhue!
 ina onirianancaso!
¹⁵ Pinēnsō!, iscoroto'sa
 apanshinpiso pochin nininquē
 ya'copirin.
 Ina panshino'saso!, na'pi pochin
 tachitopi.
¹⁶ Ina iscoroto'saso!, noyá niya'-
 quētōpi.
 Napoaton co ihuan tēranta inaē-
 chin ya'coninhue!
¹⁷ Nichi'huarataton noyá nichinpitērin.
 ¡Co insonta ina oquiarinhue!
¹⁸ A'chiconpachina, o'cori
 pochin huēnsa huēnsacharin.
 Ya'pirinpitanta quēhuashin huē-
 naratērin.
 Tashiramiachin pi'i pipihuachina
 ya'norinso pochin ninin.
¹⁹⁻²¹ Nanamēn quēran pēn pipirin.
 Ina pēn chachin huēnapo
 huēnapocharin.
 Nitēn quēraonta conai pipirin.
 Panca huē'etaquē i'sha inpiito-
 huachina,
 panca tomontērin.

- Ina pochin nitéquën quëran
tomontërin.
Pihuihuachina pëyara matërin.
22 Cononënso', panca masho.
Naporahuaton pa'pi chiníquën.
Ina ni'pachinara, ya'ipiya
quëran të'huatopi.
23 Noshinën tëranta inaso', tarítón.
Hua'namia asoquipi quëran
nipiso pochin tarítërin.
24 Ninopinëonta', natëtë tarítë-
rinso pochin tarítërin.
Na'pi quëran nanpi nipiso
pochin ninin.
25 Huanihuachina, hua'ano'santa
pa'yanpi.
Pa'yanënaquë ta'amiatopi.
26 Sahuëni, nansa, shinërë,
hua'naroa'hua, inapitaquëso',
co onporo nanitaranhuë paqui-
tacasó'.
27 Hua'namiaquë ohuanpirinahuë',
shinpitëquë ohuanpiso pochin
natanin.
Sha'pi hua'naquënta nipirinuë',
nara nanparo pochin natanin.
28 Pë'chinan shinërëquë ohuanpi-
rinahuënta', co ta'aponhuë'.
Na'piquë të'yarahuachina',
shinpitë pochin natanapon.
29 Panca pasananquë ahuëpirina-
huë',
pëshananquë ahuëpiso pochin
natanapon.
Nansa'hua të'yanantohuachina'
iriniarinso natanaponahuë',
topinan tëhuarinso pochin nisarin.
30 Chipiro pa'tohuachina, ni'hua-
cotërinso hui'shatárin.
Panca tricho^h ohuarahuachi-
nara,

- no'pa' ni'huacorinso pochin
acorin.
31 Marë anpoquë quëhuëitohua-
china,
comamaitárin.
Huë'ëtaquë i'sha ainpitëresó
pochin nitërin.
Panca huë'ëtaquë mintoro nica-
caiso marë'
nisha nisha ayontopi.
Ayontai marë' chiníquën ohuë-
rëpi.
Inapochachin inarinta marë'
nitërin.
32 Marë pa'tohuachina, cato
quëran chachin i' ta'sararin.
Ta'sarinsó' moncoiaton, huirí-
chin huënaratërarin.
Acasáchin nisahuaton
naporopi aintërinso pochin
marë acorin.
33 Isoro'paquë, marëquë, inaquëpita
co a'na, ma'sha ina pochin
ya'huërinhuë'.
Inaso' ma'sha, co të'huarohuan-
huë',
cari acorahuë.
34 Co panorohuanhuë' ma'sharo'sa
nipsisopitanta
co oshatarinhuë' canapon.
Ya'ipi tanan ma'sharo'sa hua'a-
nëntatë pochin nitërin,"
itërin Yosëri.

**Copo tiquiapon pochin
Yosë nontërinso'**

- 42** ¹Yosëri napotohuachina, Copo-
riso itapon:
²“Quëmasó' Sinioro
tëhuëenchachin ya'ipi nanita-
paran.

^h 41.30 *Trichoso'*: To'noratacaiso marë' nipiso'. Coarton pochin nininquë a'natëran notohuaro' hua'natëro'sa achinpitopi.

Ma'sona yanipatan, co insonta
ya'copiarinquênhuë' ina nica-
caso marë'.

³ 'Chiniquên nanantêranso co
no'tëquên nitotatohuë',
jco manta nitotêrahuësohuë
pochin nonahuë'
Quëma tëhuënchinsol no'tëquên
yonquiaton,
noyasáchin ninan ni'ton,
co ina pochin yonquirapia'-
huanquênso nipirinhuë'.
Naporanso co no'tëquên
yonquiaporahuë', napo-
rahuë.

Co onpo yonquichináchinhuë
ni'ton,
co no'tëquên yonquirahuë'.

⁴ Quëmaso napotêranso:
'Natanquë yanontêranquên.
Ma'pitaso natanpatênquên a'pa-
niconá,' itêranso.

⁵ I'hua caso': 'Yosë nohuitêrahuë',
topirahuë.

A'napita sha'huitêrinacosora'
yonquiato, naporahuë.

Iporaso nipirinhuë',
a'ninquë quënananquênso
pochin nontêrancoso' nata-
nahuë.

⁶ Napoaton co noya yonquiato-
huë'
nonahuëso marë' tapanahuë.
Amocan, huariano', inaquëpita
huënsëato
nonahuëso marë' sëtêrahuë.
Ama huachi ina yonquiquëso-
huë', ténahuë," itêrin.

Yosëri Copo noya acoantarinso'

⁷ Siniorori ina pochin Copo nonto-
huachina, inarinta yonquirinso Sinioro
sha'huitêrin. Ina piquêran Sinioroso',
Irihuasë ya'huërë tahuërêtatón itapon:

"Quëmaso' amiconënpitarë'quên chachin
co no'tëquên yonquirapiramacohuë'.
Napoaton Copo nontohuatamara, co
no'tëquên sha'huitêramahuë'. Inaso
nipirinhuë', no'tëquên yonquirapitonco
sha'huirin. Napoaton iporaso', pa'pi
no'huiranquëma'. ⁸ No'huiranquë-
maso' sanoca'huaso marë', isopoco':
Canchisë toro, nápo chachin carni-
ronta quëpatoma', Copo ni'conco'. Inari
canpita marë' inapita teparahuaton
ya'ipi ahuiquitapon. Inapotahuaton
canpita marë' nontarinco. Nontohua-
chinco, noya natanahuato co ma'sha
onpotaranquëmahuë'. Co no'tëquên
yonquirapitamacohuë' Copo sha'huitê-
ramaso marë', na'inama'. Napopirama-
huë', co ma'sha onpotaranquëmahuë'.
Coposo', no'tëquên yonquirapitonco
sha'huirin," itêrin.

⁹ Napotihuachina, inapitaso Siniorori
camairinso chachin nipi. Ina quêran
Copori inapita marë' Yosë nontêrin.
Nani nontohuachina, Siniorori a'pa-
niton co ma'sha onpotêrinhuë'.

¹⁰ Amiconënpita marë' Copo Yosë
nontohuachina, inaora chachinta noya-
tahuaton, noya noya ya'huëantarin.
I'hua ya'huëtêrin quêran na'con na'con
ya'huëtaantarin. ¹¹ Iinpita, oshinpita,
amiconënpita, ya'ipi nohuitêrinso-
pita, inapitari pëinênquë huëcapaipi.
Huë'pachinara, inapitarë chachin
noya noya cosharo ca'pi. Naporo',
parisitêrinso marë' achinicancanpi.
Naporahuatona', a'naya a'nayari a'na
tansëra' prata quëtópi. Ina nisahuaton
a'nara oro quêran nipiso' po'moitëra
quëtëra'piapi.

¹² Iráca co'huara ma'sha onpoyátëra-
ponhuë', Yosëri Copo noya catahuarin.
Ma'sha onporin piquêranso', noya
noya catahuarin. Ina nohuanton ohui-
canënpita shonca catapini huaranca,

camiyonënpitanta saota huaranca, no'pa' ohuërënsopitanta toronënpitarë chachin huaranca, moranënpitanta huaranca, inanapo ya'huëtërin. ¹³Hui'ninpitanta canchisë quëmapi, cara sanapi ya'huëtaantarin. ¹⁴Paya paya nininsoso', Imima itërin. Huancana nininso', Sisia itërin. Ina quëran niantarinsos', Quirin-apoca itërin. ¹⁵Inapitaso' noyápiroyanchin. Co a'naya tëranta isoro'paquë inapita pochin ya'huërinhuë'. A'na tahuëri pa'pinari itapon:

“Chiminpató, yo'yoro'sapitarë'quëma napopináchin ma'shanëhuëpita patomatëranquëmaso' masarama',” itërin. ¹⁶Parisitaponahuë' noyataantarinsopiquëran Coposo', pasa catapini shonca pi'ipi aquëtë ya'huëantarin. Ina nápo tahuëri nica-ton, hui'ninpita, shinpita, inapita ni'nin. Shinpitanta hui'nahuanpiso', hui'nina ya'huëtai huarë' tahuëri ni'nin. ¹⁷Naporo' Copo chiminin huachi. Noyá mashoya nicaquë huarë' chiminin.